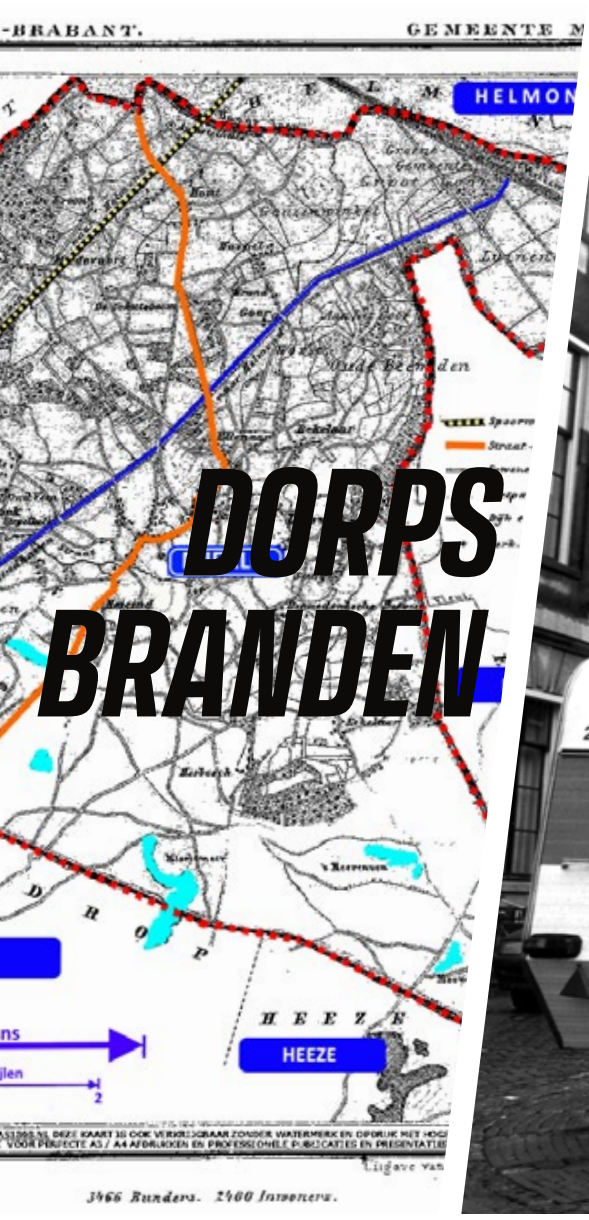
VBB DIGITALE NIEUWSBRIEF

DORPS BRANDEN

MOBIELE ONDERKOMENS
VOOR HULPVERLENERS

63

NOVEMBER 2026

VOORWOORD

De tijd gaat snel... we gebruiken hem dus wel. Zo zou je kunnen aangeven dat terwijl de vorige digitale *VBB Nieuwsbrief* nog niet op de site was geplaatst, er al gewerkt werd aan deze aflevering. En het moet gezegd: wanneer je alles rustig aan kunt doen, eens goed kunt oriënteren op de mogelijkheden en onmogelijkheden, het schrijfwerk lekker kunt uitsmeren over enkele maanden, dan gaat het allemaal veel voorspoediger. 'Gewoon één stap tegelijk zetten, dan struikel je niet!' zei mijn vader altijd.

Wat kunt u dus aantreffen in deze nieuwsbrief? Welnu, Adriaan Kriek heeft een aardig verhaal over mobiele onderkomens voor hulpverleners geschreven en daar een half peloton fotografen en medewerkers bij gemobiliseerd. De titel behelst dus caravans en bouwketen die in gebruik waren bij politie, brandweer en ambulancedienst. Je moet ook maar op het idee komen daar onderzoek naar te doen. U ziet wel in deze nieuwsbrief dat het fenomeen niet zo uitzonderlijk is (of was?) als men op het eerste gezicht zou denken. Dat al in de oorlog een caravan met dit doel werd gepresenteerd was ook voor mij nieuw. En zo merk je meteen dat je nog een heleboel moet leren en lezen, want al denk je soms wel dat je al heel wat weet, het valt onder de streep toch vies tegen.

Ook heeft Adriaan weer het tweemaandelijkse Klassieker-Nieuws voor ons verzorgd, en dan zie je toch ook weer dat een van de antieke schoonheden uit ons land, waar het gaat om brandweerwagens, momenteel in Engeland onderdak heeft gevonden. Ook dat voertuig is er dus nog altijd!
Ook Marinus Oosthoek doet zijn bijnaam 'onze man in België' weer eer aan, want hij doet verslag van een 'open deur dag' in Aalst. Ook werd daar meteen de verjaardag van de brandweer van Moorsel maar meteen meegevierd.

Behalve dat Marinus van tijd tot tijd naar het zuiden afreist, is hij ook niks te beroerd om van tijd tot tijd het noorden aan te doen. In de vorige nieuwsbrief schreven we over het feit, dat het museum in Hoogezand-Sappemeer met huisvestingsproblemen kampte. Maar wat elders in ons land uitgesloten is, kan wel in het noordelijkste puntje. Daar geen ambtenarentoiletten in plaats van een brandweermuseum (die gemeente heeft letterlijk sch... aan een brandweermuseum) , maar een nieuw onderkomen. En vooral de gastvrijheid van de omwonenden van die nieuwe locatie is bijna ontroerend.

Natuurlijk mag ik als redacteur niet ontbreken in het rijtje van stukjesschrijvers (wie schrijft die blijft). En in het kader van de Dag van de Brandweergeschiedenis van komend voorjaar die als thema 'Stadsbranden' heeft, krijgt u alvast iets gepresenteerd over enkele dorpsbranden. Goed, het zijn geen steden, maar ze brandden er niet minder om.

Dan nog even iets over een tentoonstelling en over de plannen met een internationaal tintje en u bent in ieder geval voor november weer bijgepraat.

Het is nog vroeg, maar toch: maak van december een feestmaand. En zorg dat er geen ongelukken gebeuren met vuurwerk of ander gevaarlijk spul, zodat u in januari een nieuwe editie kunt lezen. Veel leesplezier,

PETER SNELLEN

COLOFON
Deze nieuwsbrief is een uitgave van de
VBB | Nederlandse Vereniging van Belangstellenden in het Brandweerwezen

SAMENSTELLING Peter Snellen (eindredactie) en Jeroen Steenhuis (vormgeving)
REACTIES info@brandweer.org
KOPIJ INSTUREN uiterlijk 15 december 2026

COLUMN

‘Groeien mag weer!’

Eindelijk! De brandweer heeft ’t licht gezien en het hoge woord is eruit: om klaar te zijn voor de dreigingen van morgen (of eigenlijk van vandaag), moeten we meer mensen en spullen hebben! Na jaren van inkrimpen en uitkleden moet er thans weer vlees op de botten komen. Slagkracht hebben we nodig, in mensen en middelen. En als ’t kan een beetje snel! Want de wereld staat op het punt in brand te vliegen en dan moet je groot denken. Maar ja, de brandweer was jarenlang te bescheiden in haar claims, weggemoffeld in de marges van de veiligheidsregio’s, waar men meende dat vooral beleidsplannen en investeren in efficiency en preventie het land veiliger moesten maken. Operationele reserves voor onverwachte grote rampen werden gezien als ‘old school’, onnodig en vooral veel te duur. Dus weg ermee! Tot nu: de brandweer mag en móet weer groeien!

Ik constateer een belangrijke en verheugende trend. Jarenlang ging het op het Brandweerevent vooral over ‘de nieuwe brandweer’, organisatieprojecten, management en governance, risicobeheersing, slimme samenwerkingsallianties en innovatie. Zeker, allemaal belangrijk, net als diversiteit en inclusie en het psychosociaal welzijn van ’t brandweervolk. Maar de laatste jaren gaat het weer steeds meer over het echte brandweervak, worden grote incidenten besproken om lessen te trekken en begint de focus gelukkig weer wat meer te verschuiven van thema’s als bedrijfsvoering en risicobeheersing naar waar het bij de brandweer in essentie echt om gaat: redden en blussen!

‘Grenzen bereikt’

En juist bij die belangrijke kerntaak loopt de brandweer steeds meer tegen de grenzen van haar kunnen aan, zo werd duidelijk tijdens het program in Den Bosch. Knelpunten werden benoemd aan de hand van de lessen van recente rampspoed. Zoals de bijna on-Nederlandse verwoestende natuurbrandengolf in het gortdroge voorjaar en de zomer die achter ons liggen. Alles wat rijden en spuiten kon werd van stal gehaald, waardoor Neerlands (natuur) brandbestrijdingscapaciteit tot aan de grenzen van uitputting werd gedreven. Voor het eerst in onze geschiedenis moesten we via de EU-rampenstructuur zelfs formeel internationale bijstand inroepen. We kropen door het oog van de naald, stellen de experts nu vast. Nog twee of drie grote branden in bos en hei erbij en we hadden keuzes moeten maken over welke bossen en steden we redden en welke we moeten opgeven bij gebrek aan capaciteit. Afbrandscenario… Dat vraagt feitelijk denken in oorlogsstructuren…

Die kant moeten we misschien ook wel op, als je alle zorgelijke trends en ontwikkelingen in de wereld anno 2026 bij elkaar optelt. Kort samengevat; rampen en crises worden groter en complexer en hebben steeds meer de neiging zich op te stapelen: gelijktijdig en op meerdere plekken in het land. Zoals dit jaar bleek tijdens de reeks capaciteitslurpende natuurbranden. En dat zal zeker niet voor het laatst zijn geweest, want het klimaat vliegt met beangstigende vaart uit de bocht en hetzelfde geldt voor de wereld als geheel, in geopolitiek opzicht. Het oorlogsspook is terug, in het oosten rammelt de Rus aan de poorten van de NAVO, Poetin sluit akkoordjes met andere schurkenstaten en hybride en fysieke aanslagen op onze vitale energie- en informatie-infrastructuur bedreigen de maatschappelijke continuïteit en kunnen leiden tot ‘stapelrampen’. Oekraïne weet al hoe de dagelijkse realiteit van echte oorlog eruit ziet, ook de Oekraïense brandweer en rampenbestrijding. In Nederland golden sinds de val van de muur in 1989 rampscenario’s als brandende steden decennialang niet meer als geloofwaardig scenario’s. Maar het zijn nu andere tijden…

In díe tijden van weleer, de jaren zeventig en tachtig van de voorbije eeuw bedoel ik, zat dat denken nog wel in ons systeem. Militair gezien, maar zeker ook bij de brandweer en rampenbestrijdingsorganisatie van die tijd. Weten we nog? De Brandweer- en Rampenwet van 1985 waren de grondslagen voor een rampenbestrijdingsstructuur die er zijn mocht: de taken van de opgeheven BB gingen naar de brandweer, het materieel werd gemoderniseerd en er kwamen opschalingsstructuren met opleidings- en oefenplannen en waar nodig werd de capaciteit van Rijkswege uitgebreid met miljardeninvesteringen. Om gaten te dichten stelde het ministerie ‘Rijkstankautospuiten’ beschikbaar, evenals nieuwe systemen voor grootschalig bluswatertransport en andere materialen. De ‘Brandweercompagnie’ deed zijn intrede, evenals ‘reddingspelotons’, die de taken van de óók al opgeheven ‘Mobiele Colonnes’ met duizenden dienstplichtigen met een civiele rampentaak moesten overnemen.

Brandweercompagnie

Voor de cijferaars en historici onder ons nog even de getallen van de jaren tachtig: Nederland moest onder ‘buitengewone omstandigheden’ (lees: oorlogs-/crisistijd) landelijk 61 mobilisabele brandweercompagnieën kunnen ophoesten, die volledig werden opgeleid en getraind en van de benodigde materialen werden voorzien en ‘aan het front’ langere tijd volledig zelf supporting waren qua logistiek en ondersteuning. Dat betekent: 61 keer acht tankautospuiten met waterwinning, reddingscapaciteit en eigen ondersteuning en logistiek. En dan moest er landelijk nog 50 procent restdekking overblijven voor alledaagse incidenten en kleine lokale rampjes. Kijk, met zó een structuur getuig je van realiteitszin en grootschalig denken, passend bij het dreigingsbeeld.

COLUMN

Zó organiseer je slagkracht!

Maar toen werd het plotseling vrede en viel het doek… Voor de brandweercompagnieën, die in de loop der jaren eerst in aantallen werden gehalveerd en uiteindelijk geheel werden opgeheven. Ook de reddingspelotons verdwenen in de mottenballen en de overtollige materialen gingen naar de 'lommerd'. Feitelijk werd de totale structuur van 'civiele bescherming' in Nederland hiermee afgebroken. Die was niet meer nodig, oordeelden de 'Haagse blokhoofden' en de brandweer werd op een nieuwe leest geschoeid. Zelfs 'rampenbestrijding' werd een vies woord. We spraken liever over 'crises', die steeds breder en abstracter van karakter werden. Ja, natuurlijk, er kunnen nog industriële ongelukken gebeuren met explosies en veel vuur en er kúnnen grote branden in stedelijk gebied plaatsvinden… er kúnnen vliegtuigen neerstorten of er kán een vuurwerkfabriek ontploffen… Maar dan spelen we wel 'leentjebuur' bij elkaar. Dat is veel efficiënter, toch? De kans dat zich meerdere echt grote rampen of calamiteiten gelijktijdig voordoen, werd door de rekenwonders der statistieken tamelijk onrealistisch genoemd. Dus als regio A het niet redt, haal je maar een pelotonnetje extra uit regio B en/of C.

En toen werd het 2026… De bossen brandden en de brandweer was (bijna) uitverkocht. Maar er waren al meer voorbeelden met lessen over capaciteit en slagkracht. Zo bleek bij de verwoestende aanslag op de Haagse Tarwekamp dat we aan de volledige in Nederland beschikbare capaciteit voor specialistische technische hulpverlening en redding (alle STH-teams en USAR.NL) maar nét genoeg hadden om een paar mensen onder het puin van vijf ingestorte woningen vandaan te halen. In Oekraïne hebben ze soms wel tien of meer van dat soort klussen gelijktijdig in meerdere steden. Kan hier niet gebeuren toch? Dat dachten we van die natuurbranden ook… En als ooit Russische hackers de kritische besturingssystemen van alle grote raffinaderijen kraken en zo cybermatig een hele reeks chemische rampen en superbranden veroorzaken? Kan hier niet gebeuren toch? Of toch wel?
Of als het volgend jaar nu eens niet heel droog maar juist heel nat wordt en half Nederland overstroomt? Kan niet gebeuren toch? Of toch wel?…

Komt de Brandweercompagnie terug?

En áls het gebeurt, hoe staan we er dan voor? Met onze veiligheidsregio's, waar in de voorbije pakweg twintig jaar tijd in totaal honderden brandweerkazernes zijn opgeheven en alle tweede en derde tankautospuiten zijn weggehaald? Er is landelijk zo bruusk gesneden in 'overtollige' capaciteit dat de gemiddelde veiligheidsregio maar net genoeg 'vlees' op de botten heeft om een relatief kleine eenmalige en kortdurende flitsramp op één plek aan te kunnen, dankzij hulp van de buren. Maar nu het doembeeld van grotere, complexere en gelijktijdig optredende superbranden en andere rampspoed steeds realistischer wordt, redden we het met die ultra-efficiënte brandweer anno 2026 niet meer.

Wat dan te doen? Er zijn lieden die weer grootschalig durven denken. Neem Ritchie Trompert, oud-brandweerofficier, jarenlang gepokt en gemazeld bij de brandweer in de hoofdstad. Hij heeft die 'old school' periode van de jaren tachtig ook nog meegemaakt. Tijdens het Brandweerevent in Den Bosch sprak hij gepassioneerd over 'de Brandweercompagnie' als mogelijk antwoord op de uitdagingen waar Nederland en haar brandweer thans voor staan. Zijn conclusie over die opschalingssystematiek van destijds: we hadden het toen best goed voor elkaar: personeel en materieel, compleet met commandostructuur, opleiding, training, logistiek en ondersteuning. Dus misschien is herintroductie van de brandweercompagnie in het licht van de huidige dreiging wel een optie?…

Dan moeten die compagnieën natuurlijk wel gevuld worden. Of er dan ook weer 61 moeten komen is de vraag. En halen we dan ook die 50 procent landelijke restdekking nog? No way! Niet met de uitgeklede brandweer van nu, die prima spullen en hoogwaardig opgeleide brandweerlieden heeft, maar van alles veel te weinig om in 'buitengewone omstandigheden', als het hele land om extra capaciteiten roept, de benodigde slagkracht te organiseren.

Superkazerne

De brandweer wil graag leren van anderen, zegt zij over haar ambities. Welnu brandweer, richt de blikken dan maar op de krijgsmacht. Die heeft in grote lijnen dezelfde neerwaartse spiraal van inkrimpen en uitkleden achter de rug, maar is nu ontwaakt en roert zich. In de auto onderweg naar Den Bosch hoorde ik op Radio 1 hoe daar in de groene kolom de uitdaging van het veranderende dreigingslandschap wordt aangepakt. Defensie had ook totaal geen vlees meer op de botten, maar heeft de ambitie om haar organisatie de komende tien jaar te verdubbelen of zelfs te verdrievoudigen! Grootschalig denken zegt u? Daar laten ze zien hoe dat moet… In Zeewolde, op de bodem van de voormalige Zuiderzee, verrijst komende jaren een nieuwe mega-kazerne van 500 hectare met 7000 man personeel. Zeewolde wordt 'garnizoensstad'.

Kijk, dan getuig je van lef en visie. De lijn in gedachten doortrekkend (ik heb een levendige verbeelding) doemt voor mijn ogen het beeld op van een mega-brandweerkazerne met 7000 man, 60 mobilisabele brandweercompagnieën, 60 reddingspelotons en alle mensen en spullen die daarbij horen. Nog even kijken waar we die het best kunnen neerzetten. Of tien kleinere misschien? Maar kán het überhaupt? Zijn de mensen er wel? Defensie vist immers in dezelfde vijver om de uitbreiding van de krijgsmacht van poppetjes te kunnen voorzien. En die heeft nu voorrang, want Poetin schijnt een invasie van Europa al met potlood in zijn agenda te hebben staan. Dus de brandweer mag achteraan aansluiten. Voor geld… voor mensen en voor spullen. Vooral dat geld kan ook nog wel eens een dingetje worden trouwens…

Maar het tij is gekeerd en denken en praten over slagkracht en uitbreiding mag weer. Dat is, na jarenlang krimpen en snijden, al een hele vooruitgang. Maar of het gaat lukken en of het op tijd komt, moeten we nog afwachten…

ROB JASTRZEBSKI

UTRECHT HAD JARENLANG TWEE BRANDWEERKORPSEN

Utrecht had decennialang een bijzondere situatie met twee brandweerkorpsen: de Utrechtse beroepsbrandweer en de Vrijwillige Brandweer Zuilen. Hoewel de gemeente Zuilen in 1954 door Utrecht werd geannexeerd, bleef het in 1936 opgerichte vrijwillige korps gewoon bestaan. Pas met de komst van de Veiligheidsregio Utrecht in 2010 kwam hier een einde aan.

Vanaf 12 september vertelt de tentoonstelling **Semper Parati – 90 jaar Vrijwillige Brandweer Zuilen** in het Museum van Zuilen het verhaal van dit korps. De expositie belicht de modernisering van het materieel, maar focust vooral op de generaties brandweerlieden die altijd paraat stonden voor hun gemeenschap. De brandweerhelm vormt hierbij de rode draad.
Semper Parati betekent 'altijd paraat'. In de afgelopen negentig jaar veranderde er veel. Brandweerwagens werden moderner, uniformen en materieel veranderden en ook de manier waarop vrijwilligers werden opgeroepen ging met zijn tijd mee. Wat bleef, waren mensen uit de gemeenschap die klaarstonden wanneer hun hulp nodig was.

De helm vormt een van de rode draden door de tentoonstelling. Generaties brandweerlieden droegen verschillende modellen, maar de betekenis ervan bleef herkenbaar. Onder die helm werd gewerkt en samengewerkt, maar werd na ingrijpende gebeurtenissen ook gelachen en gehuild. Zo vertelt de tentoonstelling niet alleen de geschiedenis van een brandweerkorps, maar ook het verhaal van de mensen erachter.

De tentoonstelling kijkt niet alleen terug. De vrijwillige brandweer is altijd sterk afhankelijk geweest van nieuwe generaties die het werk voortzetten. Die verbinding tussen verleden en toekomst kwam ook tot uitdrukking bij de officiële opening: Semper Parati werd op vrijdag 11 september geopend door een oud brandweerman en een lid van de jeugdbrandweer.

De tentoonstelling is gezamenlijk samengesteld door het Museum van Zuilen en de Vereniging Vrijwillige Brandweer Zuilen. De vereniging stelde hiervoor ook historische voorwerpen uit haar collectie in bruikleen beschikbaar.

TE ZIEN
tot 31 augustus 2027

LOCATIE
Museum van Zuilen
Schaverijstraat 13,
Utrecht

OPENINGSTIJDEN
woensdag t/m zaterdag
van 10.00 tot 17.00 uur

TOEGANG
gratis

Klassiekernieuws

SAMENSTELLING **ADRIAAN KRIEK** AFBEELDINGEN UIT DE COLLECTIES VAN **ADRIAAN KRIEK, PETER SNELLEN**

Wim Schuitema stuurde een foto door van een prachtige Ford brandweerwagen, die tegenwoordig ergens in Engeland bij een liefhebber wordt gekoesterd. Deze Ford V8 is van 1936 tot 1959 in gebruik geweest bij de brandweer **HAARLEM**, de Kronenburg pomp had een capaciteit van 2000 l/min. Achter de open cabine waren twee in lengterichting geplaatste slanghaspels, die later zijn verwijderd, en beide kanten voorzien van houten zitbanken. Het provinciale kenteken was GZ-59540, wat later NA-68-00 werd, en later kreeg de wagen het huidige Engelse kenteken PX 250. Frank van Weerden heeft de eigenaren via de Fire Appliance Facebook Groups gevonden; de familie Hagger uit Littleport Cambridgeshire zijn de eigenaren van deze Ford.

In een advertentie van Historisch Transport op Facebook staat een Magirus-Deutz Mercur 120AHD uit 1971 te koop. Deze gereedschappen-/materialenwagen heeft bij de **BEDRIJFSBRANDWEER DSM** (het huidige Chemelot) dienstgedaan; onbekend is wanneer hij afgevoerd is van de sterkte. De verkoper meldt dat de Magirus tegen een kleine vergoeding thuisgebracht kan worden; de motor loopt en de vraagprijs is € 5.000 maar daar valt over te praten. Er is tevens een zeldzame pomp los te koop.

Klassiekernieuws

SAMENSTELLING **ADRIAAN KRIEK** AFBEELDINGEN UIT DE COLLECTIES VAN **ADRIAAN KRIEK, PETER SNELLEN**

Deze voormalige brandweerwagen staat te koop op Marktplaats, het gaat om een Mercedes-Benz LF408G29 bouwjaar 1971. Het voertuig heeft van 1971 tot 2005 in dienst gestaan bij de **BEDRIJFSBRANDWEER GROOT SCHUYLENBURG** in Apeldoorn. De firma Den Hartog zorgde voor de opbouw en plaatste een Ziegler-hogedruk pomp (230 l/min) en een watertank van 800 liter. Hij is in 2005 verkocht aan de brandweer Apeldoorn t.b.v. de jeugdbrandweer. Daarna weer in 2010 verkocht aan een particulier. Helaas heeft het voertuig inmiddels een ander kleurtje gekregen en is hij omgebouwd tot camper. De vraagprijs is € 16.000 en de kilometerteller staat op 45.000.

In Zwartewaal staat een Opel Blitz te koop, het is een voormalige autospuit van de brandweer **ROTTERDAM**. In 1957 werden vier van deze Opel Blitz T330 (1,75) autospuiten afgeleverd door Kronenburg. Deze Opel Blitz heeft het kenteken RF-91-33 en is tot 1971 bij de Rotterdamse brandweer in dienst geweest. Later werd die verkocht aan de bedrijfsbrandweer Havenbedrijf Vlaardingen Oost (HVO) en in 1977 afgevoerd. Een bijna unieke brandweerwagen, waar echter heel veel werk aan zit om er weer een complete brandweerwagen van te maken.

Na jaren binnen in een loods te hebben gestaan, werd het tijd dat de eigenaar wat ruimte kreeg en heeft hij zijn DAF 1600BB358 te koop gezet tegen elk aannemelijk bod. Op de foto kunt u zien dat er een beetje werk aan het voertuig zit. De Bikkers DAF V1600BB358 met kenteken AB-53-68 is in 1967 gebouwd en is tot 1985 bij de brandweer **LEERSUM** in dienst geweest. Hij was voorzien van een hogedruk pomp voor 230 l/min en een 1530 liter watertank. In 1985 werd hij verkocht aan de bedrijfsbrandweer van recreatiecentrum Adelhof te Vledder in de gemeente Westerveld.

TEKST **PETER SNELLEN EN MARINUS OOSTHOEK**
BEELD **GEKE REINDERS EN MARC BAKKER**

BRANDWEERMUSEUM HOOGEZAND-SAPPEMEER

NIEUW ONDERKOMEN IN FOXHOL

We schreven het al kort in onze vorige digitale nieuwsbrief. Hoewel het brandweermuseum in Hoogezand-Sappemeer de locatie waar men lange tijd heeft gefloreerd moest verlaten, zag het er naar uit, dat er een nieuw pand gevonden was. Het brandweermuseum verhuisde op zaterdag 17 oktober met zijn historische brandweervoertuigen van de locatie aan de Kleinemeersterstraat in Sappemeer naar een nieuwe locatie aan de Avebeweg 6 in Foxhol.

Voor veel van deze voertuigen was het een laatste rit vanaf de plek waar zij jarenlang onderdeel waren van het museum. De verhuisdag werd mogelijk gemaakt door een grote groep vrijwilligers en een aantal externe chauffeurs die speciaal voor deze dag hun hulp aanboden. Om 13.00 uur vertrokken de voertuigen richting Foxhol, en een klein half uurtje later kwamen ze aan op de nieuwe locatie.

In Foxhol krijgt het Brandweermuseum de mogelijkheid om verder te bouwen aan de toekomst. De komende maanden wordt de nieuwe locatie verder ingericht. De ambitie is om een aantrekkelijk en toegankelijk museum te realiseren waar bezoekers kennis kunnen maken met de geschiedenis van de brandweer en de historische voertuigen van dichtbij kunnen bewonderen. Men wil ruimte bieden voor activiteiten, demonstraties en een gezellige ontvangst voor bezoekers.

‘Dit is voor ons als vrijwilligers een heel bijzonder moment’, vertelt secretaris Marc Bakker. ‘We hebben jarenlang gewerkt aan het behoud van deze voertuigen en aan de toekomst van het museum. Op 17 oktober brengen we onze collectie letterlijk naar een nieuw thuis. Daar zijn we ontzettend trots op.’

De bedoeling is om het museum op zaterdag 13 maart 2027 weer open te stellen voor publiek. Het Brandweermuseum kijkt daarbij vooral vooruit.

AGENDA

TEKST EN BEELD **MARINUS OOSTHOEK**

Moorsel is een dorp in de Belgische provincie Oost-Vlaanderen en een deelgemeente van de stad Aalst, het was een zelfstandige gemeente tot aan de gemeentelijke herindeling van 1977.

150 jaar brandweer Aalst-Moorsel

DE GESCHIEDENIS

In haar zitting van 30 oktober 1876 heeft de gemeenteraad van Aalst het oude Pompierskorps afgedankt en voor de oprichting van een vrijwillige brandweer gestemd. Hiermee werd de grondslag gelegd voor het nog steeds bestaande corps. In dat zelfde jaar vond ook de inwijding brandweer

Verder lezen?
Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op https://brandweer.org/over-ons/ voor meer informatie!

INTERNATIONALE SAMENWERKING

Toen in 2020 de Dag van de Brandweergeschiedenis in het teken stond van 'de brandweer en rampenbestrijding' mocht ik een lezing verzorgen over de inzet van een trein, die in 1953 met 150 brandweerlieden en een massa aan materieel en middelen voor de eigen logistiek, naar ons land kwam om te helpen na de enorme Watersnoodramp die juist had plaatsgevonden. Veel informatie had ik ter voorbereiding van die lezing gekregen uit Italië zelf. Ik kwam — na een mail aan het hoofdkwartier van de Nationale Brandweer in Italië — toevallig in contact met enkele brandweerofficieren, die me vertelden dat dit feit nog altijd onderwezen wordt aan de Italiaanse brandweeropleidingen. Ze waren daar ook de leerstof weer eens aan het bijwerken. Omdat ze nieuwe informatie gekregen hadden en enthousiast waren dat hun voorgangers ook in ons land weer uit de vergetelheid werden gehaald, besloten ze naar ons land te komen om die lezing bij te wonen.

Maar u weet het nog: begin maart 2020 nam de ongerustheid over COVID-19 toe en dat niet alleen in ons land, maar over heel Europa. De reis van de beide Italianen werd op het allerlaatste moment geannuleerd. Eén van mijn contactpersonen is later zelfs nog aan deze ziekte overleden. En wij hadden als Netwerk Geschiedenis geluk: na die zaterdag in Borculo werd op maandag de lockdown een feit.

Als uitermate groot voorstander van internationale samenwerking ging ik natuurlijk meteen aan het werk voor de Italianen waaraan ik toch veel te danken had. Wat ik echter niet wist, was dat men in Italië de zaak dit keer wat groter had aangepakt. Veel mensen die de brandweerlieden van de delegatie van toen nog hadden gekend, meldden zich aan en de groep werd groter dan 'enkelen', waardoor we nu mogen uitgaan van een groep van ongeveer 20 personen.

Zo'n klus is niet meer voor een eenling te behappen en dus werd er door mij een vorm van gedeeltelijke mobilisatie afgekondigd. Al heel snel kreeg ik assistentie van de voorzitter van Heemkundekring Die Overdraghe uit Klundert, de plaats waar de brandweerlieden in 1953 heel erg veel werk hebben verzet. Op haar beurt zorgde deze voorzitter weer voor het inschakelen van de voorzitters van de Heemkundekringen uit Zevenbergen (de uitvalsbasis van de mensen uit de trein in 1953) en van die van Nieuw-Vossemeer. Tezamen vormen we nu een kleine maar actieve werkgroep. Vanaf begin oktober is ook het Netwerk Geschiedenis van Brandweer Nederland ingeschakeld. Want het was gebleken, dat de Italiaanse brandweerlieden van nu graag kennis wilden maken met de Nederlandse brandweer van nu in de plaatsen waar ze toen hebben gewerkt. Bovendien wilden zij graag een symbolische handeling uit 1953 herhalen. Dat was een avondje samen doorbrengen onder het genot van een door de Italianen klaargemaakte grote pan spaghetti.

Inmiddels is duidelijk dat het bezoek van de Italiaanse brandweerlieden zal plaatsvinden tussen 23 tot 27 april 2027, waarbij de eerste en de laatste dag zullen zijn gereserveerd voor de heen- en terugreis.

Verder lezen?
Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op https://brandweer.org/over-ons/ voor meer informatie!

MOBIELE ONDERKOMENS VOOR HULPVERLENERS

DOOR **ADRIAAN KRIEK**

TEKST **ADRIAAN KRIEK** MET DANK AAN **THIJS GRAS** FOTO'S AFKOMSTIG UIT COLLECTIES VAN **RENÉ BOOT, LUDO VAN GESTEL, HENRI GEURTS, THIJS GRAS, JAAP DE JONG, PETER SNELLEN, ALBERT STEVENS, KEES VERHOEF**

MOBIELE ONDERKOMENS VOOR HULPVERLENERS

Tijdens mijn vakantie kwam ik veel 'sleurhutten' tegen, onderweg naar hun vakantiebestemming. Door deze uittocht van caravans kreeg ik het idee om eens wat dieper in deze materie te duiken. Toen bleek dat ik ook een paar plaatjes in mijn archief had zitten van caravans van het Rode Kruis en ook nog een blauwe van de BB. Het zijn er niet veel, maar dankzij de hulp van Kees Verhoef, Jaap de Jong, Henri Geurts en Thijs Gras hebben we toch een aantal foto's van caravans gevonden die in gebruik waren bij EHBO-verenigingen en het Rode Kruis. Helaas heb ik geen foto's gevonden van caravans die in gebruik zijn geweest bij de brandweer.

Al in de jaren veertig van de vorige eeuw werd er melding gedaan van een caravan die in gebruik was bij het Rode Kruis en die klaar stond om als ambulance naar het Oostfront te vertrekken. De foto van de afgebeelde caravan komt uit De Zwarte Soldaat het lijfblad van de WA van de NSB dat tussen 1940 en 1945 wekelijks verscheen. De gefotografeerde eenheid was bestemd voor het Nationalsozialistisches Kraftfahrkorps (NSKK) aan het Oostfront. Het NSKK was een paramilitair onderdeel van de Duitse nazipartij NSDAP dat zich richtte op auto- en motorvervoer. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het NSKK een hulporganisatie en bevoorradingseenheid voor de Duitse oorlogsvoering. Vanaf januari 1941 begon het NSKK ook buitenlandse vrijwilligers te werven. Tussen de 9.000 en 10.000 Nederlands traden toe, onder wie veel NSB'ers.

Een ander knipsel is een foto gemaakt in 1945, vermoedelijk kort na de bevrijding. De Hulpactie Rode Kruis (H.A.R.K.) werd opgericht in het najaar van 1944 om de zwaar getroffen en pas bevrijde bevolking te ondersteunen, met als voornaamste doel de materiële hulpverlening aan oorlogsslachtoffers en evacués. De H.A.R.K. werkte samen met andere organisaties, zoals het Nederlands Volksherstel, om de noodzakelijke hulp te bieden aan de bevolking. Deze organisatie speelde een cruciale rol in de heropleving van de bevolking na de oorlog. De H.A.R.K. gebruikte onder andere een caravan voor het inzamelen van hulpgoederen voor de bevolking.

Volgens mijn archief is er maar één caravan bij de BB in dienst geweest, deze grote caravan was voorzien van een uitschuifbare mast. De caravan was gespoten in de blauwe kleur met een rode bies en had de tekst commandowagen. Na opheffing van de BB is deze caravan overgenomen door het Rode Kruis afdeling Utrecht, waarna hij in de clubkleuren van het Rode Kruis is overgespoten. De caravan droeg kenteken FF-22-XZ

Als ambulance ingerichte caravan van het NSKK bestemd voor het Oostfront.

Geluidswagen van de propagandadienst van de Hulpactie Rode Kruis (H.A.R.K.).

MOBIELE ONDERKOMENS VOOR HULPVERLENERS

Afdeling Utrecht van het Rode Kruis nam een caravan over die daarvoor als commandowagen bij de BB in gebruik was geweest.

en die behoorde bij een Mercedes-Benz uit 1979 die ook gebruik werd voor het rolstoelvervoer door het Rode Kruis. In die tijd hadden caravans nog geen eigen kenteken, zo doende kreeg de caravan in Utrecht het kenteken BF-13-TK.

René Boot fotografeerde een unieke tandemasser die in gebruik was bij het Rode Kruis in Delft. Op de caravan stond met grote letters M.B.V.C.W. wat betekend MoBiele Verbindings-en CommandoWagen. Deze caravan was speciaal ingericht als mobiel hoofdkantoor, om van daaruit [illegible]

In 1966 werden op verzoek van commandant Vogel van de Algemene Verkeersdienst (AVD) van de Rijkspolitie in Driebergen op strategische punten in het land in de weekenden een aantal ambulances gestationeerd met de bedoeling zo snel mogelijk bij verkeersslachtoffers op de snelwegen te kunnen zijn. Deze snelwegambulances werden bemenst door Rode Kruis-vrijwilligers, die daarvoor een speciale opleiding kregen. Van 15 juli 1966 tot 15 december 1966 heeft het Rode Kruis op [illegible]

Verder lezen?
Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op https://brandweer.org/over-ons/ voor meer informatie!

MOBIELE ONDERKOMENS VOOR HULPVERLENERS

welke diende als EHBO-post op het terrein van een evenement. Onder andere EHBO-verenigingen West-Friesland en Neede schaften een keetwagen aan als mobiele EHBO-post.

Ook de jeugdbrandweer van Geldrop heeft enkele jaren een keetwagen in gebruik gehad, opvallend was deze rode keetwagen met BZK-striping. En in Enschede moet op het oefenterrein van de brandweer ook een rijdende keet hebben gestaan, die onder meer gebruikt werd voor de eerste opvang van slachtoffers, wiens huis niet meer begaanbaar was na een brand.

In het Utrechts archief vond ik een afbeelding van een caravan van waaruit de regiopolitie voorlichting gaf over inbraakpreventie op het Prins Bernhardplein te Utrecht. Een andere afbeelding vond ik van een in een caravan ingerichte tijdelijke politiepost in het pas aangelegde Utrechtse stadsdeel Leidsche Rijn.

RODE KRUIS, AFDELING LIENDEN

RODE KRUIS, AFDELING UITGEEST

Verder lezen?
Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op https://brandweer.org/over-ons/ voor meer informatie!

MOBIELE ONDERKOMENS VOOR HULPVERLENERS

EHBO-VERENIGING HOOGEVEEN

EHBO-VERENIGING DENEKAMP

Verder lezen?
Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op https://brandweer.org/over-ons/ voor meer informatie!

MOBIELE ONDERKOMENS VOOR HULPVERLENERS

JEUGDBRANDWEER GELDROP

POLITIE UTRECHT

Verder lezen?
Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op https://brandweer.org/over-ons/ voor meer informatie!

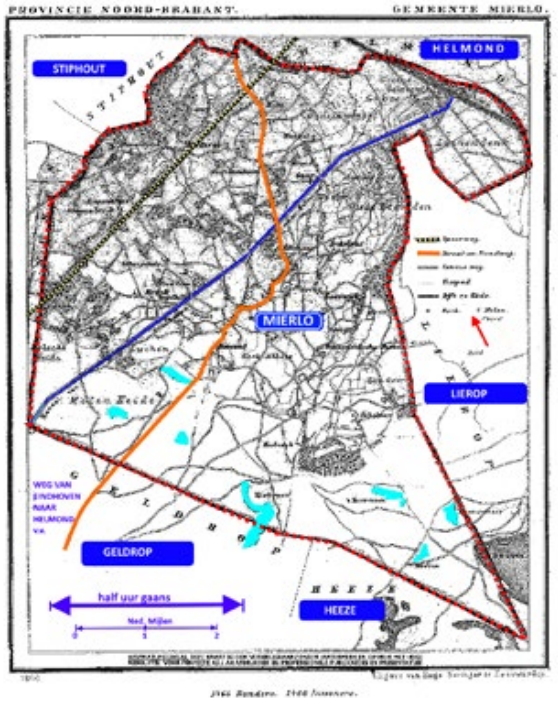
DORPSBRANDEN

Tijdens de voorbereiding op de Dag van de Brandweergeschiedenis in 2027, die als thema Stadsbranden heeft, stuitte ik op enkele grote branden in de nabijheid van Eindhoven. Dat waren dan wel geen stadsbranden (maar wanneer is een brand een stadsbrand?), maar ook de dorpen waren niet gevrijwaard van 'hete sanering'.

Mierlo 1921

De zomer van 1921 was gemiddeld niet zo heel erg heet, maar kenmerkte zich wel door een warme periode in juli en de beroemde historische Grote Droogte. 1921 staat namelijk bekend als een extreem droog jaar in heel West-Europa door een hardnekkig hogedrukgebied dat zich boven de Britse Eilanden uitstrekte, waardoor zelfs een aantal grote rivieren een historisch lage waterstand te zien gaven. Een beetje zoals afgelopen zomer dus. Na die hete juli volgde een warme augustusmaand. Aan het eind daarvan, op zaterdag 29 augustus 1921 ontstond er brand in een huis aan de Marktstraat in Mierlo. Dat huisje maakte deel uit van een blok woonhuizen, dat in 1714 gebouwd was.

Op de website van Historisch Documentatiecentrum Geldrop-Mierlo staat te lezen dat in een balk boven de deur een rijmpje was te lezen: 'it hvis is beridt. Wel voor eenen tidt. Maar niet voor eevwigheit', vertaald: 'het huis is bereid (klaar), wel voor een tijd, maar niet voor de eeuwigheid'. Elders stond te lezen: 'Dit huis is gebouwd door menschenhanden. God wil het bewaren voor branden.' Dit soort spreuken werd vroeger vaak aangetroffen op gebouwen en in het buitenland, bijvoorbeeld in Duitsland, komt men dit nog relatief vaak tegen. Mogelijk probeerde men daarmee een soort huiszegen over het gebouw af te roepen.

Waardoor die brand is ontstaan, is eigenlijk nooit met zekerheid vastgesteld. Maar in eerste instantie ging men er van uit, dat de tram die daar reed mogelijk wat vonken had veroorzaakt. Zeker is in ieder geval dat de eerste tekenen dat er iets niet in de haak was, door het personeel van de tram werd waargenomen. Die hebben ook meteen de bewoners — die nog van niks wisten — gewaarschuwd, dat er iets loos was. In *De Maasbode* van 31 augustus 1921 wordt echter vermeld dat de oorzaak mogelijk broei is in gedroogde groenten op de zolder van het huis van 'zekere R'. In weer andere krantenberichten wordt gesproken over een schoorsteenbrand, die een dak in brand heeft gezet. Hoe dan ook: in korte tijd was de brand overgeslagen naar zes belendende percelen.

Er woei die dag een westenwind, die ervoor zorgde dat vliegvuur op de strooien daken van de overburen terecht kwam. Dat was een blok van vijf huizen. Vandaar sprong de brand over naar een blok van vier huizen, zo'n dertig meter verderop gelegen. Daarna ging het vuur weer naar de overkant, naar weer een blok van vier huizen. Vervolgens kwamen een blok van vijf huizen en een vrijstaande boerderij aan de beurt. Het duurde ongeveer een half uur, alvorens de hele Marktstraat aan twee kanten in brand stond. Hoe snel het ging (nog altijd volgens *De Maasbode*) kon men merken, aan het feit dat sommige bewoners nog naar de brand stonden te kijken, terwijl achter hen hun eigen huizen in brand vlogen. Uiteindelijk zouden volgens sommige berichten 29 woningen, volgens andere 22 woningen vernield worden. Het *NRC* van 28 augustus spreekt dan weer van 28 woningen. In totaal zouden 30 (of 31) gezinnen getroffen worden door het verlies van hun (toen natuurlijk nog met stro gedekte) huizen en bijna alles wat er in aanwezig was.

De Telegraaf van 28 augustus vertelt precies hoe groot de ravage was: de voornaamste getroffen panden zijn een grote boerderij, twee cafés, een rijwielzaak, een manufacturenmagazijn en een bakkerszaak. Volgens de speciale editie van het *Eindho-*

vensch Dagblad over de brand strekte de verwoesting in de kom van Mierlo zich aan beide zijden van de weg uit tot enkele honderden meters. Ook wordt vermeld dat de getroffen gezinnen onderdak vinden in leegstaande, pas gebouwde woningen van de Woningbouwvereniging Mierlodorp.

BRANDBESTRIJDING

Mierlo had natuurlijk brandspuiten. Maar die konden niet veel doen bij gebrek aan water. De brandkuilen die her en der in het dorp waren aangelegd, stonden droog. Op de site van Historisch Documentatiecentrum Geldrop-Mierlo staat te lezen dat het gemeenteraadslid Steenbakkers nog in juni in de gemeenteraadsvergadering zijn zorgen had uitgesproken over de slechte toestand van de brandkuilen. Vooral de kuilen in de Marktstraat werden vaak als afvalkuil gebruikt. Burgemeester Verheugt was spoedig ter plaatse en alarmeerde terstond de burgerwacht onder leiding van P. van Wijk en de Vrijwillige Landstorm onder leiding van sergeant P. Dekker. De brandweer van Mierlo was al vroeger gealarmeerd, maar met hun spuiten was bij gebrek aan water niets aan te vangen. De eerste bluspogingen werden dan ook ondernomen door de bewoners zelf en door de manschappen van de Burgerwacht en de Vrijwillige Landstorm. Voor wat betreft de reeds door het vuur aangetaste woningen, hadden die pogingen geen resultaat. Enkele percelen echter, waarvan het dak nagenoeg vlak verte door overgebleven werken, konden door de bewoners met behulp van het door hen gered huisraad worden hersteld.

waarin te lezen valt dat de Helmondse brandweer niets kon uitrichten 'door technische moeilijkheden'. Of het kwam dat ze te laat kwamen omdat de burgemeester toen niet in de stad was en er dus op toestemming gewacht moest worden, is speculatie. In ieder geval had men toen nog een door paarden getrokken motorspuit in Helmond en die deed er natuurlijk langer over dan de Eindhovense Benz autospuit.

De pers had nogal wat kritiek op de brandweer van Mierlo. Een brandweerblad schreef: 'Wanneer men ter plaatse de prachtprestaties verneemt van de Helmondsche en Eindhovensche Brandweer en dan dat schitterend materieel heeft gezien dan kan men niet begrijpen dat men in een dorp als Mierlo nog één ogenblik duldt, dat de brandspuit uit de eerste dagen van Jan van der Heijden blijft gehandhaafd'. In het jaarverslag van de Eindhovense brandweer spreekt men over 'museum-antiquiteiten'.

REDDING

Uit één van de huizen zijn de bewoners gered door omstanders. Twee bejaarde mensen, broer en zus, hij ziek en zij 'door hooge leeftijd lijdend aan terugloop van haar geestelijke vermogens'. Mogelijk dus dement. Een arts uit Helmond die er net op bezoek was en een kapelaan uit Mierlo zijn de brandende woning ingegaan en hebben de mensen eruit gehaald. Toen ze in veiligheid waren, is de dokter nog teruggegaan en heeft de brandhaard geblust en de vlammen gedoofd. Beide heren hebben er [illegible]

Verder lezen?
Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op https://brandweer.org/over-ons/ voor meer informatie!

Leende 1922

Nog geen jaar later was het raak in Leende, toen nog een sinds 1810 dankzij Napoleon niet al te grote zelfstandige gemeente ten zuiden van Eindhoven. Op 19 mei 1922 brak rond kwart over vier brand uit in het stromagazijn van de strohulzenfabriek van Willem van Engelen. Strohulzen stammen al van voor de zeventiende eeuw en werden gebruikt om flessen te beschermen. Alleen het roggestro voldeed en dat was op de Brabantse zandgronden ruimschoots aanwezig. In principe was dit stro een afvalproduct. Erg populair was het werken in deze tak van kleine industrie niet en zeker ook niet gezond: er kwam veel stof vrij, ook al omdat het stro met behulp van een soort grove rakel ontdaan moest worden van onregelmatigheden.

Natuurlijk had het fabriekje een voorraad en door de brand was de strovoorraad van 100.000 kilo al binnen een minuut of vijf verloren. Alle 25 personen die in of bij het fabriekje aan het werk waren, konden zich op tijd in veiligheid stellen.

SCHADE

Door de sterke wind vatte ook het huis van eigenaar Van Engelen, en het oude schoolhuis vlam. Er vlogen brandende strohulzen door de lucht die het dak van het raadhuis in vlam zetten. En omdat er veel rieten daken waren, was het vuur niet meer te houden. Het vuur sloeg over naar de andere kant van het [illegible] bijgelegen boerderijen.

Het brandterrein werd afgezet door de burgerwacht en door de marechaussee uit Heeze en Eindhoven. Rond half acht 's avonds werd het sein 'brand meester' gegeven. Ramptoeristen waren er ook toen weer. Bij het vallen van de avond werd het dorp bijna overspoeld door belangstellenden.

EINDHOVEN HELPT ALWEER

Burgemeester Justinus Vogels, die op het moment van uitbreken van de brand in Eindhoven was, reed samen met de te hulp geholde Eindhovense brandweer met naar Leende. Daar [illegible]

Verder lezen?
Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op https://brandweer.org/over-ons/ voor meer informatie!

VBB DIGITALE NIEUWSBRIEF

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

2024

2025

2026

SPECIALS